

СИЛАБУС навчальної дисципліни «Теорія міжнародних відносин»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності	С1 Економіка та міжнародні економічні відносини спеціалізація С1.02 Міжнародні економічні відносини
Тип і назва освітньої програми	ОПП Міжнародні економічні відносини
Курс, семестр	1 курс, 2 семестр.
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 3, Загальна кількість годин – 90, із яких: лекцій – 16 год., семінарських занять – 14 год. Форма семестрового контролю – залік
Мова(и) викладання	державна
Навчально-науковий інститут кафедра	ННІ інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій Кафедра економіки та публічного управління
Контактні дані розробника(ів)	Шкурупій Ольга Всеволодівна, професор кафедри економіки та публічного управління, д.е.н., професор, ауд. 473 (навчальний корпус 4) e-mail olha.shkurupii@pdau.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/shkurupiy-olga-vsevolodivna
МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ	
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Передумови відсутні
Компетентності	<i>загальна:</i> ЗК 3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим. ЗК 12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. <i>фахові:</i> ФК 2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.
Результати навчання	РН 10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку. РН 18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	
Вивчення дисципліни забезпечує формування таких соціальних навичок: лідерство, вміння працювати в критичних умовах (стресостійкість, збагачення емоційного інтелекту), здатність логічно й системно мислити, креативність, ефективний обмін інформацією між людьми, об'єднаними спільними професійними інтересами (нетворкінг), володіння іноземною мовою, правова, політична, екологічна грамотність (громадські соціальні навички), медіаграмотність тощо.	

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Надати знання щодо змісту ключових понять і концептуальних засад, на яких базується вивчення міжнародних відносин, забезпечити розуміння теоретичних напрямів і шкіл, наявних у світовій науці, а також сформулювати уявлення про найбільш загальні і поширені методи, необхідні для систематичного аналізу міжнародних процесів

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Міжнародні відносини як предмет дослідження та суспільне явище
Тема 2. Історичні витоки формування сучасного предметного поля теорії міжнародних відносин
Тема 3. Методологічні підходи до упорядкування сучасних наукових шкіл і напрямів в теорії міжнародних відносин
Тема 4. Політичний реалізм і неореалізм
Тема 5. Лібералізм і неолібералізм
Тема 6. Неомарксизм
Тема 7. Сучасні міждисциплінарні науки про міжнародні відносини: міжнародна політична економія та геополітика
Тема 8. Сучасні школи і напрями в теорії міжнародних відносин

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні методи: лекція, розповідь-пояснення; бесіда;
- наочні методи: ілюстрування; демонстрування;
- практичні методи: робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, підготовка реферату/доповіді;

Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності

- методи формування пізнавальних інтересів: створення ситуації інтересу та новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації.

Інноваційні та інтерактивні методи навчання:

- інтерактивні методи: дискусії, диспути, проектування професійних ситуацій, кейс-метод;
- комп'ютерні і мультимедійні методи: використання мультимедійних презентацій; дистанційне навчання.

Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- методи усного контролю: опитування, бесіда, доповідь;
- методи письмового контролю: самостійна робота, творче завдання, розв'язування тестів.
- методи самоконтролю: самостійний пошук помилок; самооцінювання; самоаналіз

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Наведені у Додатку до силабусу

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- щодо термінів виконання та перескладання

Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись термінів – дат і часу аудиторного виконання видів робіт або дистанційного (на платформі LMS Moodle). Виконання завдань з порушенням термінів без поважних причин оцінюється на 25% нижче. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату..

- щодо академічної доброчесності

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела

	інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Документи, що стосуються академічної доброчесності, представлені на вкладці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ Полтавського державного аграрного університету: https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist
- щодо відвідування занять	Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим.
- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти	На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті перед / під час опанування даної освітньої компоненти. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera, Edera тощо. Особливості неформального/інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти ПДАУ https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproneformalnuosvitu2025.pdf .
- щодо оскарження результатів оцінювання	Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач вищої освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до декана факультету. Порядок оскарження результатів оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproocinyuvannyazdobuvachiv2025.pdf .
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	

Основні

1. Єремєєва, І. А. Теорія міжнародних відносин : підручник. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 140 с.
2. Лісовський, П. М.; Лісовська, Ю. П. Теорія міжнародних відносин : навч. посіб. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2024 (перевид.). 176 с.
3. Требін М. П. Теорія міжнародних відносин : підруч. Право, 2022. 472 с.
4. Чістяков, І. М.; Кубко, В. П.; Кудлай, І. В.; Кривдіна, І. Б. Конспект лекцій з дисципліни «Теорія міжнародних відносин». Одеса : ДУ ОП, 2021. 223 с.
5. Devetak R. An Introduction to International Relations : textbook. Cambridge : Cambridge University Press, 2024. 594 p.
6. Kauppi M. V., Viotti P. R. International Relations Theory : Textbook. Rowman & Littlefield. Edition: 7th. 2023. 480 p.
7. Kapitonenko, M. International Relations Theory : textbook. London ; New York : Routledge, 2022. 204 p.
8. Sorensen, G., Moller J., Jackson R. Introduction to International Relations: Theories and Approaches : textbook. Oxford : Oxford University Press, 2022. 472 p.
9. Weber C. International Relations Theory: A Critical Introduction : textbook. Abingdon : Routledge, 2021.

336 p.

10. Zimmrmann H., Elsinger M., Burkhardt A. International Relations. Theories in action. SAGE Publications Ltd. 2024. 368 p.

Допоміжні

1. Гнасевич Н. В. Опорний конспект лекцій з навчальної дисципліни «Теорія міжнародних відносин». Тернопіль: Тернопільський національний економічний університет ННІМЕВ ім. Б. Гаврилишина. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Hnasevych_Nadiia/Opornyi_konspekt_leksii_z_navchalnoi_dystsypliny__Teoriia_mizhnarodnykh_vidnosyn/
2. Кириченко В.М. Політичні системи світу: кредитно-модульний курс : навч. посіб. / В. М. Кириченко. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 218 с.
3. Корсунський С. Зовнішня політика в епоху трансформацій. Як не залишитись на узбіччі історії. Віват. 2020, 256 с.
4. Мателешко Ю. П. Теорія міжнародних відносин : навч. посіб; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Ужгород : [Говерла], 2020. 156 с.
5. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник / Ю. В. Пунда та ін. К. : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 328 с.
6. Шергін С.О. Політологія міжнародних відносин : навч. посіб. 2-е вид., випр. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 256 с.
7. Theories of International Relations; Ed. by Devetak R. True J. Bloomsbury. Textbook. Edition: 6th, 2022. 336 p.

Інформаційні ресурси

1. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.ua>
2. Організація договору про колективну безпеку. URL: <http://www.odkb-csto.org>
3. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.
4. Group of Seventy Seven. URL: <http://www.g77.org>
5. Group of Twenty Finance Ministers and Central Bank Governors. URL: <http://www.g20.org>
6. Paris Club. URL: <http://www.clubdeparis.org>
7. The Club of Rome. URL: <http://www.clubofrome.org>
8. United Nations. URL: <https://www.un.org/en>

Реквізити затвердження

Схвалено на засіданні кафедри економіки та публічного управління, протокол від 01 вересня 2025 року № 1

Додаток до силябусу
СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

**Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
денна форма (СІЕКОН бд 2025(МЕВ))**

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	опитування теоретичних питань	розв'язування тестів	доповідь / реферат / презентація	виконання завдань самостійної роботи	
Тема 1. Міжнародні відносини як предмет дослідження та суспільне явище	5	3	10	3	11
Тема 2. Історичні витоки формування сучасного предметного поля теорії міжнародних відносин	-	-		3	3
Тема 3. Методологічні підходи до упорядкування сучасних наукових шкіл і напрямів в теорії міжнародних відносин	5	3		3	11
Тема 4. Політичний реалізм і неореалізм	5	3		3	21
Тема 5. Лібералізм і неолібералізм	5	3		3	11
Тема 6. Неомарксизм	5	3		3	11
Тема 7. Сучасні міждисциплінарні науки про міжнародні відносини: міжнародна політична економія та геополітика	5	3		3	11
Тема 8. Сучасні школи і напрями в теорії міжнародних відносин	5	3		10	3
Разом	35	21	20	24	100

Поточний контроль здійснюється на семінарських заняттях впродовж семестру у формі усного опитування, участі у дискусіях, розв'язування тестів, виконання доповіді/презентації, виконання завдань самостійної роботи.

Шкала та критерії оцінювання опитування (участь у дискусіях)

Рівень опанування РН	Якісна оцінка відповідей, поведінки здобувача	Кількість балів
Високий	Відповіді повністю обґрунтовані, логічно структуровані та глибоко аналітичні. Здобувач демонструє системне розуміння ключових теорій міжнародних відносин (реалізм, лібералізм, конструктивізм тощо), здатність критично аналізувати наукові підходи та порівнювати їх. Успішно імплементує теоретичні положення до пояснення сучасних міжнародних процесів (геополітичні трансформації, діяльність міжнародних організацій, конфлікти, інтеграційні процеси). Наводить релевантні приклади з реальної міжнародної практики, використовує сучасні кейси. Активно бере участь у дискусіях, ініціює обговорення, демонструє високий рівень академічної культури.	4-5
Достатній	Здобувач добре орієнтується в темі, демонструє впевнене знання основних теорій міжнародних відносин та їх представників. Може пояснити їх сутність і застосувати до аналізу сучасних міжнародних подій, хоча глибина аналізу є обмеженою. Наводить приклади, але не завжди комплексно їх аналізує. Активно бере участь в обговореннях, висловлює аргументовані думки	3
Середній	Відповіді містять окремі неточності, проте загалом відображають базове розуміння теорії міжнародних відносин. Здобувач знає основні поняття та підходи, але має труднощі з їх глибоким аналізом та практичним застосуванням. Приклади наводить рідко або без належної аргументації. У дискусіях бере участь пасивно, відповіді переважно репродуктивні	2
Низький	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих визначень і фрагментарних знань. Не демонструє здатності до аналітичного мислення або застосування теоретичних положень для пояснення сучасних міжнародних процесів. Відповіді поверхневі, без прикладів. Участь у дискусіях мінімальна	1
Незадовільний	Здобувач не готовий до відповіді або відповіді містять суттєві помилки. Відсутнє базове розуміння ключових категорій та теорій міжнародних відносин. Не може пояснити сучасні міжнародні явища з позицій теорії. Не бере участі в обговореннях. Результати навчання не досягнуті	0

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів

Рівень опанування РН	Якісна оцінка відповідей	Кількість балів
Високий	Здобувач вищої освіти надав понад 80% вірних відповідей	3
Достатній	Здобувач вищої освіти надав 71-80% вірних відповідей	2
Задовільний	Здобувач вищої освіти надав 50-60% вірних відповідей	1
Низький	Здобувач вищої освіти надав понад 40 % невірних відповідей	0

Шкала та критерії оцінювання підготовки доповіді / презентації*

Кількість балів	Критерії оцінювання
8-10	<p>Тема розкрита глибоко з повним розумінням ключових ідей. Матеріал є точним, актуальним і повністю відповідає темі. У доповіді / презентації представлений детальний аналіз проблематики та виявлене критичне мислення автора.</p> <p>Презентація має чітку та логічну структуру з правильно побудованими вступом, основною частиною та висновками. Усі частини узгоджені та логічно пов'язані між собою. Візуальні матеріали підбрані якісно та підсилюють ключові тези. Текст оформлений професійно, без граматичних помилок, з гармонійним використанням візуальних елементів. Матеріал поданий чітко, впевнено та виразно. Доповідач активно взаємодіє з аудиторією, залучає її до обговорення, демонструє високий рівень підготовки та здатність швидко і правильно відповідати на питання.</p>
5-7	<p>Основні ідеї розкриті, проте неповно або поверхнево. Матеріал відповідає темі, але містить деякі неточності або недостатньо опрацьовані моменти. Елементи аналізу присутні, проте вони не мають достатньої глибини дослідження науково-практичної проблеми. Структура доповіді / презентації є зрозумілою – такою, що включає вступ, основну частину та висновки. Однак структурування є змістовно спрощеним. Логічна послідовність викладу може мати порушення.</p> <p>Використано візуальні матеріали, але не всі вони повністю відповідають змісту. Текст оформлений на прийнятному рівні, хоча присутні незначні помилки.</p> <p>Матеріал поданий правильно, але не досить впевнено та виразно. Взаємодія з аудиторією обмежена, відповіді на питання не завжди є точними.</p>
0-4	<p>Основна ідея не розкрита, матеріал не відповідає темі або містить істотні неточності. Відсутність аналізу та глибокого розуміння предмету.</p> <p>Структура доповіді / презентації нечітка і недоопрацьована за формою подання: вступ, основна частина і висновки не виділені, логіка викладу порушена або хаотична.</p> <p>Використання візуальних матеріалів мінімальне або не відповідає змісту, текст оформлений неякісно, містить численні помилки.</p> <p>Подача матеріалу монотонна або невиразна, відсутність контакту з аудиторією, недостатня підготовка, читання без адаптації до запитів аудиторії.</p>

*Протягом семестру здобувач виконує 2 доповіді / презентації

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Рівень опанування	Якісна оцінка самостійної роботи здобувача	Кількість балів
Високий	<p>Повне та чітке розуміння визначальних положень теорії міжнародних відносин. Здобувач демонструє здатність пояснити та аналізувати взаємозв'язок теорії та практики. Демонструє високий рівень аналізу із застосуванням конкретних кейсів. Висвітлює можливості і межі сучасного застосування певних положень теорії міжнародних відносин, надає пропозиції. Самостійна робота відповідає всім вимогам, має логічну, послідовну структуру, глибокий аналіз, чіткі висновки.</p>	3
Достатній	<p>Здобувач вищої освіти демонструє розуміння визначальних положень теорії міжнародних відносин, хоча припускається неточностей, які не є критичними. Інтерпретація теоретичних положень здійснюється правильно з використанням конкретних прикладів. Самостійна робота в цілому відповідає вимогам, має логічну структуру, але відзначаються деякі незначні недоліки в аргументації або оформленні</p>	2
Задовільний	<p>Здобувач вищої освіти демонструє часткове або поверхневе розуміння теорії міжнародних відносин. Основні поняття та терміни згадані, але не розкриті глибоко. При аналізі не використовуються конкретні приклади, кейси або опис ситуацій. Самостійна робота має логічну структуру, але є недоліки в аналізі, аргументації.</p>	1
Низький	<p>Відсутні знання з теорії міжнародних відносин. Здобувач не демонструє розуміння основних положень теорії навіть на рівні визначень. Спроби застосування теоретичних положень до аналізу сучасної практики</p>	0

	міжнародних відносин відсутні. За сукупністю, зазначене вище не дає можливості констатувати факт формування компетентностей і досягнення програмних результатів.	
--	--	--

Форма семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим і навчальним планом є **залік**.